

SỬ DỤNG CÁC HỌC LIỆU NGHE CÓ NGUỒN TỪ INTERNET ĐỂ CẢI THIỆN KỸ NĂNG NGHE CỦA SINH VIÊN

Phạm Thị Diệu Linh

Khoa Cơ bản – Bộ môn Ngoại ngữ, Học viện Chính sách và Phát triển

Tóm tắt. Bài báo tóm tắt cơ sở lý luận về việc sử dụng các học liệu nghe có nguồn từ Internet trong việc cải thiện kỹ năng nghe cho sinh viên học tiếng Anh chương trình chất lượng cao tại một trường đại học ở Hà Nội, Việt Nam. Tác giả đã tiến hành nghiên cứu hành động với 90 sinh viên năm thứ nhất có cùng trình độ A2 (bậc 2/6 trong khung tham chiếu Châu Âu), học kỹ năng nghe. Kết quả nghiên cứu đã khẳng định vai trò của các học liệu nghe có nguồn từ Internet đối với việc cải thiện kỹ năng nghe hiểu của sinh viên: thúc đẩy động cơ học tập của sinh viên; tạo môi trường rèn luyện kỹ năng nghe: cải thiện khả năng nghe ý chính, nghe thông tin chi tiết một cách hiệu quả, đồng thời giúp tăng cường vốn từ vựng cho sinh viên.

Từ khóa: kỹ năng nghe, nguồn Internet, động cơ học tập.

1. Mở đầu

Ngôn ngữ đóng một vai trò quan trọng trong cuộc sống. Trong quá trình toàn cầu hóa và quốc tế hóa ngày nay, chúng ta không thể phủ nhận tầm quan trọng của tiếng Anh trong sự phát triển xã hội. Tiếng Anh được xem như ngôn ngữ quốc tế dùng để trao đổi thông tin, cho cả những người nói tiếng Anh như ngôn ngữ thứ nhất và những người nói tiếng Anh như ngôn ngữ thứ hai hay ngoại ngữ. Có trình độ tiếng Anh tốt là điều kiện thuận lợi cho nhiều người học tập, nghiên cứu và làm việc.

Trong các kỹ năng tiếng Anh, kỹ năng nghe được xem là một kỹ năng quan trọng trong giao tiếp vì giúp người học tiếp nhận thông tin về thế giới xung quanh. Theo Khaled Moradi (2012), nghe chiếm từ 40% đến 50% các hoạt động giao tiếp hàng ngày; trong khi nói chiếm từ 25 đến 30%; đọc là từ 11 đến 16%; và viết chỉ khoảng 9% [1]. Vì thế, khi nghe mà không hiểu, người học khó có thể giao tiếp hiệu quả.

Qua các năm triển khai giảng dạy các học phần IELTS cho chương trình CLC tại trường, kết quả kiểm tra trên lớp và kết quả thi cuối học phần kỹ năng nghe IELTS chỉ ở mức 4.0 - 6.5 trong thang điểm 10. Nhiều sinh viên chương trình CLC cảm thấy “chật vật” với kỹ năng nghe và hàng loạt các khó khăn trong việc học nghe được bộc lộ: không hiểu người trong băng nói gì dẫn đến thiếu tự tin, mất tập trung khi nghe. Đa số sinh viên đều có nhận định rằng một văn bản nếu ở dạng viết có thể đơn giản đối với họ trong xử lý thông tin, nhưng cũng văn bản đó ở dạng nói thì người học lại gặp rất nhiều khó khăn trong việc nắm bắt nội dung chính của bài. Tại sao lại như vậy? Nguyên nhân vì đâu mà sinh viên (SV) chương trình CLC lại “sợ” học nghe đến vậy? Làm thế nào để giúp sinh viên chương trình CLC xóa bỏ rào cản tâm lý “sợ” đó và trở nên hào hứng,

Ngày nhận bài: 11/2/2023. Ngày sửa bài: 22/2/2023. Ngày nhận đăng: 5/3/2023.

Tác giả liên hệ: Phạm Thị Diệu Linh. Địa chỉ email: dieulinh85@gmail.com

tự tin trong các giờ học nghe? Vì vậy, việc sử dụng các học liệu nghe có nguồn từ Internet như một tài liệu bổ trợ trong và ngoài lớp học nghe của sinh viên chương trình CLC có thể coi là một trong những phương pháp hữu hiệu để kích lệ, tăng cường sự tự tin, bổ sung vốn từ vựng và cấu trúc ngữ pháp, cải thiện việc thi tập trung khi học kỹ năng nghe. Qua đó, góp phần nâng cao chất lượng giảng dạy ngoại ngữ cho nhà trường.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Câu hỏi nghiên cứu

Nghiên cứu tập trung và làm rõ hai câu hỏi nghiên cứu chính:

(1) Các học liệu nghe có nguồn từ Internet đã ảnh hưởng như thế nào đến việc học kỹ năng nghe của sinh viên chương trình CLC tại trường?

(2) Sinh viên cảm nhận thế nào về các học liệu nghe có nguồn từ Internet được sử dụng như một tài liệu bổ trợ cho kỹ năng nghe?

2.2. Một số khái niệm về học liệu

2.2.1. Học liệu và học liệu điện tử

Theo quy định tại Khoản 2 Điều 2 Thông tư 11/2018/TT-BGDĐT do Bộ Giáo dục và Đào tạo ban hành thì “*Học liệu* là các phương tiện vật chất lưu giữ, mang hoặc phản ánh nội dung học tập, nghiên cứu. Học liệu có thể sử dụng dưới dạng truyền thống (tranh ảnh, ảnh dạng thẻ) và học liệu điện tử. *Học liệu điện tử* là các tài liệu học tập được số hóa theo một kiến trúc định dạng và kích bản nhất định, được lưu trữ trên các thiết bị điện tử như CD, USB, máy tính, mạng máy tính nhằm phục vụ cho việc dạy và học. Dạng thức số hóa có thể là văn bản (text), bảng dữ liệu, âm thanh, hình ảnh, video, phần mềm máy tính và hỗn hợp các dạng thức nói trên” [2].

2.2.2. Học liệu trực tuyến

Học liệu trực tuyến là một khái niệm mới xuất hiện, chưa có một định nghĩa cụ thể, rõ ràng nào về học liệu trực tuyến.

Tuy nhiên, học liệu trực tuyến được hiểu trong bài viết này là học liệu điện tử/ tài liệu số được lưu trữ trên các server, được thể hiện trên các trang web và để đọc. Để tải tài liệu này người dùng tin phải truy cập Internet.

Đặc điểm của học liệu trực tuyến

Theo ThS. Nguyễn Lê Phương Hoài, học liệu trực tuyến có một số đặc điểm sau [3]:

Hệ thống đa truy cập (multi-access): Một sản phẩm trực tuyến trên mạng về mặt lý thuyết có thể cung cấp nhiều địa điểm truy cập tại nhiều thời điểm (24/7, dựa vào tài nguyên điện tử sẵn có 24 giờ/ ngày, 7 ngày/ tuần) và nhiều người có thể sử dụng cùng lúc.

Tốc độ: Tài liệu trực tuyến thường được xem là nhanh hơn nhiều để dò tìm, thu thập, hợp nhất thông tin cần thiết vào các tài liệu khác, bổ sung tìm và tham khảo chéo giữa các ấn bản khác nhau.

Chức năng: Một tập dữ liệu cho phép người dùng tin tiếp cận ấn bản và phân tích nội dung của nó bằng các phương thức mới (chẳng hạn khi tra từ điển chúng ta sẽ không bị hạn chế về mục từ).

Nội dung: Tài liệu trực tuyến có thể chứa đựng một lượng thông tin rộng lớn, nhưng quan trọng hơn là nó có thể chứa đựng những phương tiện truyền đạt hỗn hợp như hình ảnh động, âm thanh, hoạt động của nhân vật mà tài liệu in ấn không thể làm được.

2.3. Vai trò của Internet trong dạy và học kỹ năng nghe

Với sự bùng nổ của cuộc cách mạng công nghệ 4.0, vai trò của Internet ngày càng được khẳng định trong nhiều mặt của đời sống xã hội và đặc biệt là trong lĩnh vực giảng dạy, nghiên

cứu. Tác giả Dudeney (2000) đã khẳng định vai trò của Internet trong giảng dạy ngoại ngữ nói chung và kỹ năng nghe hiểu nói riêng, cụ thể là 3 vai trò nổi bật: Internet – nguồn cung cấp tư liệu dạy và học; Internet – công cụ dạy học trên lớp và Internet – sách giáo khoa [4].

Internet là nguồn cung cấp tư liệu dạy và học. Tác giả Teeler (2000) khẳng định các thế mạnh của Internet trong việc cung cấp nguồn học liệu không lồ cho việc dạy và học ngoại ngữ: (1) Internet có thể cung cấp thông tin về bất kì lĩnh vực nào; (2) thông tin trên Internet được cập nhật liên tục và nhiều trang websites được truy cập miễn phí; (3) tư liệu thật (authentic) giúp tăng hứng thú cho người học [5;36].

Internet còn là công cụ dạy-học trên lớp hiệu quả. Với một lớp học ngoại ngữ, đặc biệt là lớp học nghe hiểu trên Internet, sinh viên có thể tiến hành các hoạt động và làm các bài luyện tập nghe hiểu như một lớp học bình thường trên giảng đường. Một lợi thế khi ứng dụng Internet như một công cụ dạy học với kỹ năng nghe hiểu là người dạy và người học có thể tiếp cận nguồn học liệu nghe nhìn phong phú, cập nhật để triển khai các hoạt động hay bài tập nghe hiểu phù hợp với từng cấp độ của người học.

Internet có vai trò như là giáo trình dạy học. Giáo viên có thể sử dụng Internet như một chương trình dạy học độc lập hoặc hỗ trợ cho chương trình chính khoá trên lớp học. Các giáo trình xuất bản trên giấy được chọn giảng dạy trên lớp nhiều khi không đáp ứng được yêu cầu cụ thể của một đối tượng người học, trong khi với lợi thế về nguồn tư liệu không lồ và phương tiện giao tiếp tiện lợi, Internet có thể đáp ứng được tiêu chí này.

2.4. Các bước thiết kế một tài liệu Nghe hiểu trên Internet

Để ứng dụng và thiết kế một tài liệu nghe hiểu lấy nguồn từ Internet, giáo viên căn cứ vào chuẩn đầu ra của chương trình/ môn học và chuẩn năng lực người học, từ đó tiến hành lựa chọn tài liệu nghe hỗ trợ phù hợp. Các bước thiết kế một tài liệu nghe hiểu trên Internet như một tài liệu hỗ trợ cho chương trình học chính khoá trên lớp theo tác giả Teeler (2000), thường được tiến hành như sau [5;87]:

Bước 1: Xác định và phân tích nhu cầu người học;

Bước 2: Xác định các loại bài nghe chính có trong chương trình học;

Bước 3: Lựa chọn nội dung phù hợp với trình độ người học, đáp ứng được chuẩn đầu ra của chương trình đào tạo;

Bước 4: Thiết kế các hoạt động và bài tập phù hợp theo chủ đề hoặc dạng bài nghe có trong từng bài học;

Bước 5: Đánh giá tài liệu đã lựa chọn.

2.5. Thực tiễn ứng dụng các học liệu từ Internet phục vụ cho kỹ năng nghe ở trong và ngoài nước

2.5.1. Thực tiễn ứng dụng các học liệu từ Internet phục vụ cho kỹ năng nghe ở nước ngoài

Qua tìm hiểu, nghiên cứu đánh giá các tài liệu từ nước ngoài, tác giả nhận thấy việc khai thác, sử dụng các học liệu nghe có nguồn từ Internet như một tài liệu hỗ trợ trong việc giảng dạy ngoại ngữ nói chung và giảng dạy kỹ năng nghe nói riêng khá đa dạng ở lứa tuổi người học cũng như trình độ và năng lực người học.

Hai tác giả Dudeney, G., và Hockly, N. (2007) của cuốn sách *Cách dạy tiếng Anh sử dụng công nghệ*, khẳng định việc tích hợp công nghệ trong giảng dạy tiếng Anh là một trong những phương pháp hiệu quả giúp người học phát triển các kỹ năng ngôn ngữ [6].

Tác giả Abdolmajid Hayati và Firooz Mohmedi (2011) trong bài báo *Ảnh hưởng của phim có phụ đề và không có phụ đề đến khả năng nghe hiểu của người học ngoại ngữ*, đã tiến hành

nghiên cứu thực nghiệm hiệu quả của phim có phụ đề đối với khả năng nghe hiểu tiếng Anh trình độ trung cấp của sinh viên Ngoại ngữ [7]. Kết quả nghiên cứu cho thấy nhóm phụ đề tiếng Anh thể hiện ở mức độ cao hơn đáng kể so với nhóm phụ đề tiếng Ba Tư và nhóm không có phụ đề trong bài kiểm tra nghe.

Levis cùng nhóm các tác giả của trường Đại học Brigham Young, Provo, Utah, Mỹ (2007) trong bộ tài liệu *Đưa công nghệ vào trong lớp học* đã khẳng định, việc sử dụng máy tính gần như là lí tưởng nhất để học kĩ năng nghe. Máy tính có thể cung cấp hướng dẫn cá nhân, các bài thực hành luyện nghe thường xuyên. Đồng thời hỗ trợ trực quan tự động giúp người học thấy các bài luyện nghe không bị nhàm chán. Sau khi xem xét các nghiên cứu về lĩnh vực này, Levis (2007) đã kết luận rằng “Phương pháp dạy kĩ năng nghe có sự trợ giúp của máy tính khi được xây dựng một cách phù hợp, có thể vừa hiệu quả vừa linh hoạt trong việc cải thiện kĩ năng nghe cho người học” [8; 185].

Milliner, B. (2017) trong báo cáo *Năm tài nguyên trực tuyến để nghe mở rộng trong lớp học tiếng Anh ở Nhật* đã khẳng định nguồn học liệu trực tuyến này đã giúp thúc đẩy khả năng nghe lưu loát và tự học ngôn ngữ của người học [9]. Kết quả nghiên cứu cho thấy những nguồn học liệu nghe trực tuyến này đã tạo cơ hội hứng thú để phát triển khả năng nghe lưu loát của người học và đào tạo họ trở thành những người học tiếng Anh độc lập.

2.5.2. Thực tiễn ứng dụng các học liệu từ Internet phục vụ cho kĩ năng nghe ở Việt Nam

Qua tìm hiểu, nghiên cứu đánh giá các tài liệu ở trong nước, việc khai thác, sử dụng các học liệu nghe có nguồn từ Internet như một tài liệu bổ trợ trong việc giảng dạy ngoại ngữ cũng ngày một phổ biến và được áp dụng khá đa dạng ở nhiều cấp bậc học.

TS. Đặng Xuân Thu (2012) trong một nghiên cứu của mình về sử dụng các nguồn học liệu từ Internet trong việc giảng dạy kĩ năng nghe, nói tiếng Anh đã khẳng định các lợi ích khi khai thác các tài liệu trên Internet trong giảng dạy kĩ năng nghe, nói: nguồn tài nguyên học liệu phong phú và sẵn có, có thể truy cập 24/7, phù hợp với các trình độ năng lực người học khác nhau, nguồn tài liệu chuẩn ngôn ngữ bản địa, tiết kiệm thời gian và chi phí cho cả người học và người dạy, công cụ học tập hiệu quả [10].

Tác giả Lưu Thị Phương Lan (2012) đã khẳng định hiệu quả của việc áp dụng phương pháp dạy và học ngoại ngữ sử dụng máy tính (CALL) để nâng cao kĩ năng nghe cho người học tiếng Anh như một ngoại ngữ tại các trường đại học Việt Nam. Kết quả nghiên cứu cho thấy có sự khác biệt về điểm nghe hiểu của học sinh lớp can thiệp so với học sinh lớp đối chứng. Các giáo viên đã cho thấy những thay đổi trong thái độ của họ đối với việc sử dụng máy tính và đã đạt được các kĩ năng tốt hơn trong việc lựa chọn các nguồn hiệu quả từ Internet để hướng dẫn nghe. Nghiên cứu cho thấy rằng việc sử dụng máy tính trong hướng dẫn nghe nên được cân nhắc nhiều hơn để cải thiện kĩ năng nghe của người học EFL và để tạo động lực cho cả người dạy và người học [11].

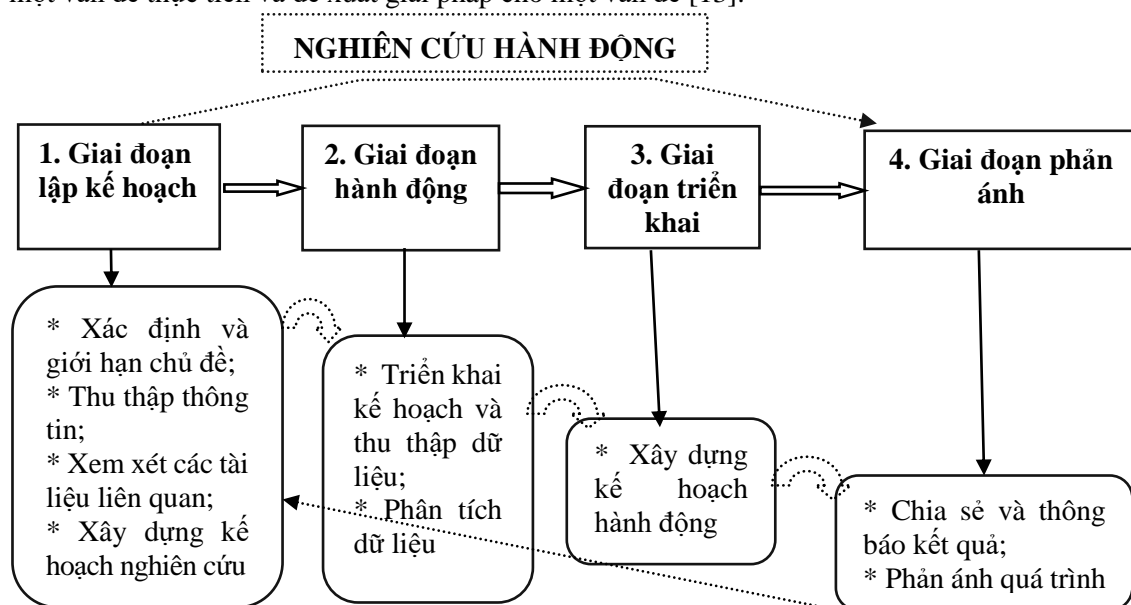
Tác giả Nguyễn Thị Lan Hương (2006) trong bài viết *Khai thác Internet phục vụ dạy-học kĩ năng nghe hiểu tiếng Anh*, được in trong Kỷ yếu Hội thảo khoa học: “Ứng dụng công nghệ thông tin trong dạy - học ngoại ngữ, nghiên cứu và quản lí”, đã khẳng định các tiềm năng và lợi ích của việc ứng dụng Internet trong giảng dạy ngoại ngữ, đặc biệt là kĩ năng nghe hiểu cho sinh viên khoa ngôn ngữ Anh tại trường Đại học Ngoại ngữ, Đại học Quốc gia Hà Nội [12].

Qua nghiên cứu, phân tích, đánh giá các tài liệu trong và ngoài nước, tác giả thấy phần lớn các nghiên cứu mới chỉ dừng ở việc gợi ý lựa chọn các trang web phù hợp cho người học kĩ năng nghe mà chưa thấy có nghiên cứu nào đề cập đến việc sử dụng các học liệu từ Internet như một chương trình dạy-học bổ trợ cùng với chương trình chính khoá trên lớp học. Thông thường, các khoá học thích hợp phải đáp ứng được yêu cầu cụ thể của một đối tượng người học và chuẩn đầu ra của khoá học, điều này khó thực hiện với những giáo trình xuất bản trên giấy. Do đó, để tận

dụng lợi thế về nguồn học liệu khổng lồ và phương tiện giao tiếp tiện lợi, kết hợp với hạ tầng thông tin của nhà trường hiện nay khá thuận lợi cho cả giảng viên và sinh viên triển khai ứng dụng Internet trong lớp học, việc thiết kế các tài liệu dạy-học từ Internet như một tài liệu bổ trợ bổ sung cho chương trình học chính khoá trên lớp, có thể đáp ứng đúng nhu cầu và mong muốn của người học do Internet cung cấp cho người thiết kế chương trình (giảng viên) những công cụ cập nhật tiện lợi và hiệu quả.

2.6. Phương pháp nghiên cứu

Trong đề tài này, nghiên cứu hành động được chọn để nghiên cứu ứng dụng của việc áp dụng các học liệu nghe có nguồn từ Internet vào việc cải thiện kỹ năng nghe hiểu của sinh viên chương trình CLC tại trường và thái độ của người học đối với nghiên cứu này. Trong số các mô hình cho quá trình nghiên cứu hành động được đề xuất bởi các tác giả và nhà nghiên cứu khác nhau, mô hình nghiên cứu hành động của Mertler (2013) được lựa chọn trong nghiên cứu này khi tìm hiểu một vấn đề thực tiễn và đề xuất giải pháp cho một vấn đề [13].

Hình 1. Mô hình nghiên cứu hành động của Mertler (2013)

Giai đoạn 1: Lập kế hoạch

Bước 1: Xác định và giới hạn chủ đề.

Bước 2: Thu thập thông tin.

Bước 3: Xem xét các tài liệu liên quan.

Bước 4: Xây dựng kế hoạch nghiên cứu. Một kế hoạch nghiên cứu hành động trong 09 tuần được thiết kế để giải quyết vấn đề về nghe hiểu của sinh viên tại trường.

Bảng 1. Kế hoạch nghiên cứu

Tuần	Tên bài học	Nội dung nghiên cứu	Mục đích nghiên cứu
1	Giới thiệu về kế hoạch nghiên cứu Bài kiểm tra trước khi nghiên cứu (Pre-test)		Bài kiểm tra tổng hợp 4 loại câu hỏi sẽ được học trong kì

Tuần	Tên bài học	Nội dung nghiên cứu	Mục đích nghiên cứu
2	Unit 7: Studying, exams, and revision	Short answer questions (câu hỏi trả lời ngắn)	Luyện tập nghe và trả lời câu hỏi một cách ngắn gọn (thường từ 1 tới 3 từ) dựa vào thông tin nghe được từ bài nghe.
3	Unit 8: Shopping and spending	Gap-filling questions (câu hỏi điền từ vào ô trống).	Luyện tập nghe và điền các từ còn thiếu vào đoạn tóm tắt (thường từ 1 tới 3 từ).
4	Unit 9: Hobbies, interests and sports	Multiple choice questions (Câu hỏi trả lời trắc nghiệm)	Luyện tập thực hành loại câu hỏi nghe trả lời trắc nghiệm. Chọn đáp án đúng A, B, C, hoặc D... Sinh viên nghe và chọn ra đáp án chính xác nhất.
5			
6	Unit 10: Work-life balance	Diagram labelling questions (Câu hỏi điền vào biểu đồ)	Luyện tập nghe và điền từ vào chỗ trống để hoàn thành một sơ đồ có sẵn.
7	Unit 11: Comparing cultures	Short answer questions (câu hỏi trả lời ngắn)	Luyện tập nghe và trả lời câu hỏi một cách ngắn gọn (thường từ 1 tới 3 từ) dựa vào thông tin nghe được từ bài nghe.
8	Unit 12: Exploring the oceans	Diagram labelling questions (Câu hỏi điền vào biểu đồ)	Luyện tập nghe và điền từ vào chỗ trống để hoàn thành một sơ đồ có sẵn.
9	Bài kiểm tra cuối giai đoạn nghiên cứu; Phỏng vấn giảng viên và sinh viên		Bài kiểm tra tổng hợp 4 loại câu hỏi đã luyện tập trong kì Phỏng vấn bốn giảng viên giảng dạy môn nghe và chín sinh viên tham gia nghiên cứu có điểm số thuộc 3 cấp độ.

Nguồn: tác giả.

Giai đoạn 2: Hành động, gồm hai bước:

Bước 5: Triển khai kế hoạch và thu thập dữ liệu.

Bước 6: Phân tích dữ liệu.

Giai đoạn 3: Giai đoạn triển khai

Bước 7: Xây dựng kế hoạch hành động.

Giai đoạn 4: Giai đoạn phản ánh

Bước 8: chia sẻ và thông báo kết quả.

Bước 9: phản ánh quá trình.

2.7. Đối tượng nghiên cứu

Đối tượng tham gia của nghiên cứu này là 90 sinh viên năm thứ nhất, có cùng trình độ A2 (bậc 2/6 của khung năng lực tham chiếu Châu Âu) đang học tiếng Anh chương trình chất lượng cao, học kì 2 năm học 2022 – 2023 tại một trường đại học ở Hà Nội. Độ tuổi của nhóm nghiên cứu từ 18 đến 19 tuổi. Trước khi vào học năm thứ nhất, các sinh viên tham gia kì thi phân loại đầu vào do nhà trường phối hợp với trung tâm giáo dục Imaps tổ chức để lấy căn cứ xếp lớp với cùng trình độ. Hơn nữa, thời gian từ tháng 11/2022 đến tháng 2/2023 là thời gian học tập chính

khoá cho môn học IELTS 2 chương trình chất lượng cao. Điều này phù hợp với điều kiện dạy và học trong nghiên cứu này.

2.8. Phương pháp thu thập dữ liệu

Nghiên cứu này tập trung khai thác hai loại dữ liệu chính, gồm: bài kiểm tra nghe trước và sau nghiên cứu, các bài luyện thực hành nghe hàng tuần (08 bài), và dữ liệu phỏng vấn nhóm giảng viên tham gia giảng dạy và nhóm sinh viên tham gia nghiên cứu này.

2.8.1. Các bài luyện tập thực hành nghe

Các bài luyện nghe gồm bài kiểm tra nghe trước và sau nghiên cứu, các bài luyện thực hành nghe hàng tuần được thiết kế gồm 20 câu hỏi ứng với mỗi loại câu hỏi có trong mục tiêu của mỗi bài học trong giáo trình của sinh viên học trên lớp. Theo tác giả Maien (2004), “mục đích của bài kiểm tra nghe hiệu là để đánh giá khả năng hiểu và lĩnh hội tiếng Anh của người học” [14: 137].

Để thiết kế một bài kiểm tra mẫu, trước khi tiến hành nghiên cứu, các giảng viên giảng dạy môn nghe IELTS 2 chương trình CLC cùng ngồi biên soạn một bài mẫu kiểm tra nghe và cùng thảo luận chuyên môn trong nhóm về các tiêu chí của một bài kiểm tra nghe: (1) tính giá trị, (2) độ tin cậy, (3) tính thực tiễn. Điểm số của mỗi bài kiểm tra được chia thành bốn cấp độ tương ứng với thang điểm 10 như sau:

Bảng 2. Cấp độ năng lực và thang điểm kỹ năng nghe

Cấp độ	Điểm số
Cấp độ 3: Vượt kì vọng	9.0 - 10
Cấp độ 2: Đáp ứng kì vọng	7.0 - 8.5
Cấp độ 1: Cần cải thiện	5.0 - 6.5
Không đáp ứng yêu cầu	< 5.0

Nguồn: tác giả.

* Các nguồn học liệu nghe trên Internet được sử dụng để biên soạn các bài thực hành nghe

Để biên soạn các bài thực hành nghe cho sinh viên theo đúng loại câu hỏi và phù hợp với trình độ của sinh viên trong lớp học. Các giảng viên dựa vào các trang web học tiếng Anh online, kết hợp sử dụng các công cụ cắt ghép audio và movies trực tuyến để tạo file nghe MP3. Đặc điểm chung của các websites được sử dụng trong nghiên cứu này là giúp cho người học tiếng Anh thông qua việc Nghe và Đọc các tin tức mới nhất trên thế giới với đa dạng chủ đề như tiếng Anh kinh doanh, môi trường, kinh tế, chính trị, xã hội, đời sống, công nghệ,... Ở các website này, mỗi tin tức đều được viết tương đối ngắn gọn và kèm theo giọng đọc của người bản xứ. Ngoài ra các tin tức đều được phân chia thành các cấp độ từ dễ cho tới khó (Level 0 – Level 6) để phù hợp với tất cả những người học ở nhiều trình độ (Beginner – Advanced). Nổi bật hơn, các Website này còn cung cấp thêm cho người đọc đa dạng các bài tập về các kỹ năng nghe, Đọc, Ngữ pháp, Từ vựng và Đánh vần.

Loại câu hỏi gap-filling (Câu hỏi điền từ vào chỗ trống)

Nguồn: <https://breakingnewsenglish.com>

Loại câu hỏi multiple choices (Câu hỏi trắc nghiệm)

Nguồn: <https://www.dolenglish.vn/ielts-listening-multiple-choice-exercises>

Loại câu hỏi short answer (Câu hỏi trả lời ngắn)

Nguồn: <https://ielts-up.com/listening/short-answer-2.html>

Loại câu hỏi labelling a diagram (Câu hỏi hoàn thành sơ đồ)

Nguồn: <https://www.bbc.com/news>

2.8.2. Câu hỏi phỏng vấn sâu

Các câu hỏi phỏng vấn sử dụng trong nghiên cứu này được điều chỉnh từ Luo và cộng sự (2020) [15]. Để điều chỉnh các câu hỏi phỏng vấn, trước khi can thiệp, cuộc phỏng vấn bằng tiếng Anh đã được thực hiện và sau đó được thảo luận trong một nhóm giảng viên giảng dạy bộ môn IELTS 2 về trải nghiệm và thái độ của người dạy và người học liên quan đến việc luyện nghe trực tuyến. Nội dung thảo luận tập trung vào hai tiêu chí chính: (1) mức độ phù hợp của các câu hỏi phỏng vấn, (2) khả năng có sự mập mờ trong các câu hỏi phỏng vấn này.

2.9. Đánh giá kết quả nghiên cứu sử dụng các học liệu nghe có nguồn từ Internet vào giảng dạy kỹ năng nghe IELTS

2.9.1. Câu hỏi nghiên cứu 1: Các học liệu nghe có nguồn từ Internet đã ảnh hưởng như thế nào đến việc học kỹ năng nghe của sinh viên chương trình CLC?

2.9.1.1. Phân tích kết quả các bài kiểm tra Nghe (bài kiểm tra nghe trước và sau nghiên cứu, 08 bài thực hành luyện nghe hàng tuần)

Kết quả thống kê các bài kiểm tra/ thực hành luyện nghe được liệt kê trong bảng sau:

Bảng 3. Kết quả bài kiểm tra nghe trước và sau nghiên cứu và các bài thực hành luyện nghe hàng tuần

Cấp độ	Mẫu	Bài KT trước TN	Bài KT sau TN	Bài KT 1	Bài KT 2	Bài KT 3	Bài KT 4	Bài KT 5	Bài KT 6	Bài KT 7	Bài KT 8
Thống kê theo mẫu khảo sát											
Vượt kì vọng (9.0-10)	90	0	14	1	3	3	2	6	9	11	12
Đáp ứng kì vọng (7.0 - 8.5)	90	14	56	16	15	21	34	47	49	50	58
Cần cải thiện (5.0 - 6.5)	90	22	20	36	38	35	28	25	25	29	20
Không đáp ứng yêu cầu (<5.0)	90	54	0	38	37	31	26	12	7	0	0
Thống kê theo tỷ lệ %											
Vượt kì vọng (9.0-10)	90	0,0	15,6	1,1	3,3	3,3	2,2	6,7	10,0	12,2	13,3
Đáp ứng kì vọng (7.0 - 8.5)	90	15,6	62,2	17,8	16,7	23,3	37,8	52,2	54,4	55,6	64,4
Cần cải thiện (5.0 - 6.5)	90	24,4	22,2	40,0	42,2	38,9	31,1	27,8	27,8	32,2	22,2
Không đáp ứng yêu cầu (<5.0)	90	60,0	0,0	42,2	41,1	34,4	28,9	13,3	7,8	0,0	0,0

Nguồn: tác giả.

Kết quả thống kê từ bảng trên cho thấy, trong số tổng số 90 sinh viên tham gia nghiên cứu: Bài kiểm tra trước khi nghiên cứu có đến 60% số sinh viên không đáp ứng yêu cầu bài nghe (có mức điểm dưới 5.0); trong khi số sinh viên đạt điểm 5.0 - 6.5 (mức cần cải thiện) chiếm 24,4%; số sinh viên đạt mức điểm kì vọng chiếm 15,6%; không có sinh viên đạt điểm 9.0 trở lên. Khi bước vào giai đoạn triển khai nghiên cứu, phương pháp luyện nghe trực tuyến với các học liệu nghe có nguồn từ Internet, kết quả bài kiểm tra hàng tuần của sinh viên dần được cải thiện. Bài luyện nghe số 1 mặc dù chỉ xuất hiện 01 sinh viên vượt kì vọng và 16 sinh viên đáp ứng kì vọng, trong khi số lượng sinh viên không đáp ứng yêu cầu và cần cải thiện, lần lượt là 38 và 36 sinh viên, tương ứng 42,2% và 40%; thì đến bài luyện nghe số 2, số 3 và số 4 điểm số “không tốt” của 2 nhóm sinh viên này dần được cải thiện theo chiều hướng tích cực. Số sinh viên thoát ra khỏi mức điểm “không đáp ứng yêu cầu” có mức giảm từ 41,2% ở bài luyện tập số 2, giảm xuống 34,4% ở bài luyện nghe số 3, và giảm còn 28,9% ở bài luyện nghe số 4. Cùng xu hướng này, số sinh viên có mức điểm “cần cải thiện” cũng có sự thay đổi tích cực hơn. Cụ thể, ở bài luyện nghe số 2, số sinh viên có mức điểm cần cải thiện từ 42,2% đã giảm xuống 38,9% ở bài luyện nghe số 3, số sinh viên có mức điểm “cần cải thiện” cũng có sự thay đổi tích cực hơn. Cụ thể, ở bài luyện nghe số 2, số sinh viên có mức điểm cần cải thiện từ 42,2% đã giảm xuống 38,9% ở bài luyện nghe số 3, số sinh viên có mức điểm “cần cải thiện” cũng có sự thay đổi tích cực hơn.

3 và giảm còn 31,1% ở bài luyện nghe số 4. Điều thú vị là số sinh viên có mức điểm “đáp ứng kỳ vọng” đạt 16,7% ở bài luyện nghe số 2, đã tăng lên đáng kể ở bài kiểm tra số 4 và đạt 37,8%. Mức điểm “vượt kỳ vọng” dao động ở mức 2%-3%. Bốn bài luyện nghe cuối (bài luyện nghe số 5 đến số 8), số sinh viên đạt điểm 9,0 - 10 tăng từ 6,7% lên 13,3%, số sinh viên đạt điểm 7,0 - 8,5 tăng từ 52,2% lên 64,4%. Điều ngạc nhiên là số sinh viên đạt điểm dưới trung bình (dưới 5,0 điểm) giảm từ 13,3% ở bài luyện số 5 xuống còn 7,8% ở bài luyện số 6 và không có sinh viên nào có mức điểm này ở 2 bài luyện tập cuối, bài số 7 và bài số 8. Bài kiểm tra cuối giai đoạn nghiên cứu có kết quả tích cực khi không có sinh viên nào đạt điểm dưới trung bình, số sinh viên đạt điểm 7,0 trở lên chiếm 77,8%. So sánh kết quả các bài kiểm tra trước và sau khi thực nghiệm, cùng với kết quả các bài luyện nghe hàng tuần cho thấy sinh viên cải thiện kỹ năng nghe rõ rệt trong suốt quá trình nghiên cứu. Qua phân tích kết quả các bài kiểm tra này, tác giả nhận thấy tác dụng tích cực từ các học liệu nghe có nguồn từ Internet trong việc cải thiện kỹ năng nghe hiểu của sinh viên: sinh viên càng ngày càng tự tin hơn khi học và làm các bài luyện nghe trực tuyến. Qua đó, thúc đẩy động cơ học tập của sinh viên; tạo môi trường rèn luyện kỹ năng nghe: cải thiện khả năng nghe ý chính, nghe thông tin chi tiết một cách hiệu quả.

2.9.2. Câu hỏi nghiên cứu 2: Sinh viên cảm nhận thế nào về các học liệu nghe có nguồn từ Internet được sử dụng như một tài liệu hỗ trợ cho kỹ năng nghe?

Câu hỏi 1. Bạn có thường xuyên thực hành luyện nghe trên các trang web không?

Hầu hết số sinh viên được phỏng vấn trả lời rằng, khi chưa áp dụng thực nghiệm, họ chưa biết đến các trang web luyện nghe trực tuyến nhưng khi được giảng viên giới thiệu các trang web luyện nghe, 100% số sinh viên tham gia phỏng vấn trả lời rằng, họ thường vào website luyện nghe ít nhất 2 lần 1 tuần, có sinh viên vào website luyện nghe hàng ngày vì thời gian mỗi bài luyện nghe thường ngắn và học trên web nhanh hơn so với học dựa vào giáo trình: từ mới hay cấu trúc nào mới có thể tìm kiếm nhanh trên google hoặc từ điển trực tuyến.

Câu hỏi 2. Những thuận lợi nào khi thực hành luyện nghe trên website?

Tất cả sinh viên tham gia trả lời phỏng vấn đều cho rằng, thuận lợi lớn nhất khi luyện nghe trực tuyến là nghe xong biết kết quả bài làm của mình ngay. Nếu gặp từ mới hay thành ngữ thì đều có thể tra cứu nhanh chóng nhờ từ điển trực tuyến hoặc tìm kiếm nhanh trên google. Ngoài ra, các video luyện tập có phụ đề cũng thuận tiện nhiều cho sinh viên nếu gặp từ mới. Việc học nghe trở nên thuận lợi và dễ dàng hơn nhiều so với phương pháp học truyền thống trên sách vở.

Câu hỏi 3. Những khó khăn nào bạn đối mặt khi thực hành luyện nghe trên website?

Hầu hết sinh viên được hỏi đều cho rằng, khó khăn lớn của họ khi luyện nghe trực tuyến là đường truyền Internet không ổn định ở khu ký túc xá của trường hoặc khi luyện nghe ở trường. Ngoài ra, những khó khăn khác bao gồm: phát âm kém, thiếu vốn từ vựng, thiếu tập trung khi nghe cũng là những rào cản lớn đối với sinh viên.

Câu hỏi 4. Kỹ năng nghe của bạn được cải thiện thế nào trong suốt quá trình thực hành luyện nghe trên website?

Hầu hết sinh viên được hỏi đều thừa nhận kỹ năng nghe của họ tiến bộ rất nhiều trong suốt quá trình thực nghiệm. Nhờ việc bị giảng viên “ép nghe các bài thực hành luyện nghe hàng tuần” mà họ hình thành những thói quen tốt giúp ích nhiều cho họ trong việc cải thiện kỹ năng nghe. Dần dần, luyện nghe không còn đáng sợ như lúc đầu họ nghĩ và thay đổi thói quen từ chỗ bị “ép nghe” đến việc chủ động vào website luyện nghe. Cụ thể, hầu hết các bạn đã biết nghe và đoán được nội dung của của bài nghe dựa vào tranh ảnh và bối cảnh hoặc đọc trước câu hỏi có trong bài nghe và cố gắng dự đoán loại thông tin cần nghe. Ngoài ra người học còn thực hành được kỹ năng nghe ý chính của bài, nghe những từ ngữ báo hiệu.

2.10. Thảo luận

Đối với câu hỏi nghiên cứu 1 “Các học liệu nghe có nguồn từ Internet đã ảnh hưởng như thế nào đến việc học kỹ năng nghe của sinh viên chương trình CLC tại trường?” Kết quả các bài kiểm tra và luyện tập nghe cung cấp bằng chứng cụ thể chứng minh rằng các học liệu nghe từ Internet thực sự đã mang lại những hiệu quả rất tích cực cho sinh viên chương trình CLC trong suốt quá trình nghiên cứu. So sánh các bài luyện tập nghe hàng tuần cho thấy, có sự gia tăng đáng kể về điểm số của bài kiểm tra sau so với bài kiểm tra trước khi sử dụng các học liệu nghe này. Điều này hoàn toàn phù hợp với những nghiên cứu trước đây của Dudeney, G., và Hockly, N. (2007), Adolmajid Hayati và Firooz Mohmedi. (2011), Levis (2007), Milliner, B. (2017) ... trong việc khẳng định vai trò của các học liệu từ Internet (website, software...) đối với việc dạy và học ngoại ngữ nói chung và kỹ năng nghe nói riêng.

Đối với câu hỏi nghiên cứu 2 “Sinh viên cảm nhận thế nào về các học liệu nghe có nguồn từ Internet được sử dụng như một tài liệu hỗ trợ cho kỹ năng nghe?” Các cuộc phỏng vấn với nhóm sinh viên có điểm số nằm trong ba cấp độ theo kết quả của các bài kiểm tra (vượt kỳ vọng, đáp ứng kỳ vọng, cần cải thiện) đã được thực hiện để cung cấp thông tin những gì người được phỏng vấn thích và không thích về việc thực hành luyện nghe trực tuyến. Kết quả phỏng vấn đã chỉ ra rằng hầu hết sinh viên đều cảm thấy hứng thú với phương pháp luyện tập thực hành nghe sử dụng các học liệu từ Internet. Phần lớn sinh viên đều cởi bỏ được tâm lý sợ nghe, giúp các em cảm thấy tự tin hơn khi luyện tập nghe. Nhờ đó, hiệu quả của các giờ học nghe được nâng lên.

2.11. Khuyến nghị

2.11.1. Nhà trường

Muốn có kết quả lâu dài, cần sự quan tâm từ phía Ban lãnh đạo nhà trường, tạo điều kiện cho giảng viên tham gia nghiên cứu khoa học, chia sẻ kinh nghiệm giảng dạy, tham gia các khóa tập huấn về phương pháp giảng dạy để nâng cao chất lượng giảng viên.

2.11.2. Giảng viên Bộ môn Ngoại ngữ

Về phía các giảng viên của Bộ môn Ngoại ngữ, thường xuyên tổ chức các buổi sinh hoạt chuyên môn, chuyên đề trong tổ, bộ môn để cùng nhau chia sẻ, trao đổi, cập nhật về các phương pháp giảng dạy hiệu quả.

3. Kết luận

Kết quả nghiên cứu đã khẳng định vai trò của các học liệu nghe có nguồn từ Internet đối với việc cải thiện kỹ năng nghe hiểu của sinh viên: thúc đẩy động cơ học tập của sinh viên; tạo môi trường rèn luyện kỹ năng nghe: cải thiện khả năng nghe ý chính, nghe thông tin chi tiết một cách hiệu quả, đồng thời giúp tăng cường vốn từ vựng cho sinh viên. Đặc biệt, các giờ học nghe buồn tẻ nhàm chán trước kia được thay bằng các giờ học có sự tham gia tích cực từ phía sinh viên. Nhờ đó, hiệu quả của các giờ học nghe được nâng lên, góp phần nâng cao chất lượng đào tạo của nhà trường.

***Ghi chú:** Nghiên cứu này nằm trong khuôn khổ Đề tài “Nghiên cứu ứng dụng các học liệu nghe có nguồn từ Internet đến việc cải thiện kỹ năng nghe của sinh viên chương trình chất lượng cao (CLC) tại Học viện Chính sách và Phát triển”, mã số APD.2023/A07.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1]. Khaled Moradi, 2012. The impact of listening strategy instruction on academic lecture comprehension: A case of Iranian EFL learners. *Akdeniz Language Studies Conference 2012*. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042813000797/pdf?md5=1244d98d0f77534fbec9>
- [2]. Bộ Giáo dục & Đào tạo. *Thông tư ban hành tiêu chí để xác định hàng hóa chuyên dùng phục vụ trực tiếp cho giáo dục*. Thông tư 11/2018/TT-BGDĐT.

- [3]. Nguyễn Lê Phương Hoài, 2015. Nguồn tài liệu trực tuyến: quá trình và xu hướng phát triển trong các thư viện trên thế giới. *Tạp chí Thư viện Việt Nam*. Số 2, tr. 11-15.
- [4]. Dudeney, G., 2000. *The Internet and the Language Classroom – A Practical Guide for Teachers*. Cambridge University Press.
- [5]. Teeler, D, 2000. *How to use the Internet in ELT*. Pearson Education Limited, Harlow.
- [6]. Dudeney, G., & Hockly, N., 2007. *How to teach English with technology*. Harlow: Pearson Education Limited.
- [7]. Abdolmajid Hayati và Firooz Mohmedi., 2011. The effect of films with and without subtitles on listening comprehension of EFL learners. *British Journal of Educational Technology*, pp. 148 – 161.
- [8]. Lewis, G, 2007. *Bringing technology into the classroom*. Oxford: Oxford University Press.
- [9]. Milliner, B., 2018. Five Online Resources for Extensive Listening in the Japanese EFL Classroom. *Accents Asia*, 9 (2), p.p 1-10.
- [10]. Dang, Xuan Thu., 2012. Using Internet resources to teach listening and speaking, ICTEV 2012: *Creative Connections State Conference*, 26 May 2012, Melbourne.
- [11]. Luu, T. P. L. (n. d.), 2012. *Adopting CALL to promote listening skills for EFL learners in Vietnamese universities*, Retrieved October 25, 2012, from: <http://www.pixelonline.net/ICT4LL2011/common/download/Pape>.
- [12]. Nguyễn, T. L. H., 2006. Khai thác Internet phục vụ dạy-học kỹ năng nghe hiểu tiếng Anh. Kì yếu hội thảo khoa học: *Ứng dụng công nghệ thông tin trong dạy - học ngoại ngữ, nghiên cứu và quản lí*, Đại học Quốc gia Hà Nội.
- [13]. Mertler, 2013. *Experimental, quasi-experimental, and single-subject designs Introduction to educational research*. Pearson publisher.
- [14]. Meien, 2004. Writing English language tests - *The role of testing in the teaching and learning process*. Otto-von-Guericke-University Magdeburg.
- [15]. Luo et al., 2020. Ultra-rapid delivery of specialty field hospitals to combat COVID-19: Lessons learned from the Leishenshan Hospital project in Wuhan. *Journal of Automation in Construction*, Jul 4. doi: 10.1016/j.autcon.2020.103345.

ABSTRACT

Applying internet-based listening materials in order to improve students' listening skill

Pham Thi Dieu Linh

*Faculty of Foundation Studies – Department of Foreign Languages,
Academy of Policy and Development*

The paper summarizes the theoretical basis on using Internet-based sources in improving listening skills for advanced-program students at a university in Vietnam. The author conducted action research with 90 students who are studying listening skill at a university on applying Internet-based sources in teaching and learning listening skill. The research results have confirmed the role of Internet-based sources in students' listening improvement: promoting students' motivation; creating an environment to practice listening skill: improving students' ability to listen to main ideas and details as well as helping enhance their pronunciation and vocabulary size for students.

Keywords: listening skill, Internet-based listening materials, perception.